

Till:
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Ert Dnr: U2016/04660/GV

Yttrande från Djurbranschens Yrkesnämnd över

En gymnasieutbildning för alla, SOU 2016:77

Djurbranschens Yrkesnämnd, DYN, representerar arbetslivet och är ett nätverk för att bevaka och driva gemensamma frågor, samt främja utbildning och rekrytering inom djurbranschen utöver lantbruksdjur och häst. DYN företräder medlemsorganisationer inom djurhälsovård, försäkringsbolag, fackliga organisationer, zoofackhandel, djurparker, 4H, avel och uppfödare, utbildningsorganisationer, djurskydd och djurhem samt forskningsdjur, se www.djuryn.se. DYN:s verksamhetsområden sysselsätter cirka 20.000 yrkesverksamma i Sverige, inom 7.000 företag. Branschens starka tillväxt fortsätter och har sedan 2011 ökat med cirka 30 procent.

Djurbranschens Yrkesnämnd har tagit del av departementets betänkande och har valt att kommentera några avsnitt och förslag, med fokus på naturbruksprogrammet, NB, och därmed också på Skolverkets förslag under 2016 till departementet angående NB, vilka tyvärr inte redovisas i SOU 2016:77.

Sammanfattande synpunkter

Djurbranschens yrkesnämnd är positiv till målet att fler ska påbörja och genomföra en gymnasieutbildning, så som utredningens förslag syftar till. Utredningens förslag förefaller vara väl avvägda för att skapa både god kvalitet och långsiktighet i såväl gymnasieskolans verksamhet, utbildningarnas attraktionskraft, yrkesverksamhet, som övergången till högre utbildning.

Däremot berör inte betänkandet Skolverkets förslag under 2016 rörande NB:s examensmål, inriktningar och inriktningarnas omfattning (Skolverket Dnr 2015:1247), ej heller Skolverkets rekommendation att inte skapa en egen inriktning för Naturturism inom NB. Vi ifrågasätter delar av Skolverkets förslag under 2016 till regeringen och hänvisar bl.a. till vårt yttrande till Skolverket, se bilaga eller www.naturbruk.se/remisser.

DYN lyfte bl.a. i remissvaret till Skolverket rörande Dnr 2015:1247 att

- fördjupad konsekvensanalys av förändringar i NB:s examensmål och inriktningar bör tas fram innan några beslut fattas,
- översyn av NB:s examensmål och inriktningar bör samordnas med Gymnasieutredningen för att skapa en helhetsbild av alla förändringar som planeras. Man bör även titta på möjligheten att komprimera grundläggande program- och inriktningsgemensamma kurser för att ge mer utrymme åt yrkesspecialisering samt särskild högskolebehörighet för att nå anställningsbarhet i direkta och framtida yrkesval,
- Skolverkets förslag att införa två nationella inriktningar Djurvård och Hästhållning, och därmed ta bort inriktning Djur, är välkommet,

- djurbranschens behov av fem tydliga yrkesutgångar inom inriktning Djurvård gör att maximalt 500 poäng bör låsas i en gemensam inriktning för att nå tillräcklig nivå av anställningsbarhet i de vitt skilda yrkesutgångarna.
Tillägg i februari 2017: Vi förmodar att motsvarande behov även finns för övriga inriktningar inom Naturbruksprogrammet, och föreslår att detta bör utredas innan beslut fattas.
- att Skolverkets förslag till ny inriktning Skogsbruk måste kompletteras med en ny inriktning mot naturbaserad turism, jakt och viltvård samt sportfiske och vattenförvaltning för att täcka dessa tillväxtbranschens behov på utförarnivå, innan inriktning Skog tas bort.
Tillägg i februari 2017: Skolverkets redovisning och rekommendation att inte skapa en egen inriktning för Naturturism inom NB innehåller många sakfel och är inte opartisk. DYN föreslår att ett omtag kring naturturism tas innan beslut fattas.

Samhället har stort behov av naturbruksungdomarnas kompetens, såväl i traditionella som nya kraftigt växande branscher, som djurbranschen och inom naturturism. NB har tappat i popularitet, inte minst bland högskoleintresserade ungdomar, efter införandet av Gy2011. Ett framåtsyftande helhetstänk, som stöder regional utveckling i Sverige, inklusive landsbygdsutveckling, bör till inför NB:s fortsatta utveckling. Vi önskar ta del i detta fortsatta arbete.

DYN har tagit del av remissyttrande från Hushållningssällskapens Förbund rörande SOU 2016:77, och stöder detta yttrande i sin helhet.

14.5.1 Gymnasieskolan syftar inte enbart till matchning mot arbetsmarknadens behov

DYN konstaterar, liksom utredningen, att kontakterna mellan arbetsliv och skola har stärkts i Gy2011 i och med nationella och lokala programråd samt ökat fokus på arbetsplatsförlagt lärande. Detta är positivt ut många synvinklar.

Samtidigt poängterar utredningen att enligt skollagen ska gymnasieskolan ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet (det så kallade tredelade uppdraget). Enligt skollagen ska vilka utbildningar som erbjuds, och antalet platser på dessa, så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål. Utredningen poängterar att det är en viktig skillnad mellan gymnasieskolan å ena sidan, och utbildningar inom universitet och högskolor, yrkeshögskolan, yrkesvux och arbetsmarknadsutbildningar å andra sidan. Gymnasieutbildning är avsedd att erbjudas alla ungdomar, medan vuxenutbildningarna ofta är dimensionerade efter bedömda arbetsmarknadsbehov och andra faktorer, inte främst utifrån elevers intresse.

DYN ser som positivt att utredningen har lyssnat av ungdomarnas attityder till gymnasievalet. I första hand väljer man gymnasieprogram efter det egna intresset för ämnesinriktningen, därefter önskar man många valmöjligheter efter examen. Först på femte plats nämns goda chanser till att få jobb direkt efter gymnasieskolan. DYN ser som positivt att många ungdomar skaffar sig en utbildning inom naturbrukets olika branschområden. Detta stärker branschernas, samhällets och utbildningarnas fortsatta utveckling.

Angående utbildningarnas attraktionskraft kan nämnas att NB djurvård även fungerar som attraktiv ingång för ungdomar som under sin gymnasietid vid naturbruksgymnasier även upptäcker att man inrikta sig mot arbete med lantbrukets husdjur m.fl. områden, vilka man först inte kände till.

17.2.9 Naturbruksprogrammet

Utredningen nämner här att Skolverket på regeringens uppdrag nyligen har utrett och föreslagit förändringar i NB:s examensmål, inriktningar och inriktningarnas omfattning samt utrett förutsättningarna för en inriktning mot naturturism. Många organisationer, däribland DYN, har under 2016 lämnat remissyttranden på Skolverkets förslag, se www.naturbruk.se/remisser. Gymnasieministern har meddelat att eventuella förändringar inom NB inte kommer att göras förrän remissbehandlingen av gymnasieutredningens slutbetänkande (SOU 2016:77) är avslutad. DYN ser det kommande arbetet som mycket viktigt, och hoppas att naturbrukets samtliga branscher, inklusive naturturism, ges möjlighet att vara delaktiga i detta arbete.

25.7 Enhetliga behörighetskrav till nationella program

DYN välkomnar utredningens förslag att det blir samma behörighetskrav för att antas till gymnasieskolans yrkesprogram som till högskoleförberedande program. Detta bör öka yrkesprogrammets attraktivitet och inte stämpla dem som mindre värda.

NB är ett yrkesprogram som är ”både-och”, som sedan lång tid tillbaka förbereder för såväl angelägna bristyrken efter gymnasiet, som för fortsatta studier vid yrkeshögskola och högskola. Denna dubbla funktion är av fundamental betydelse för naturbruksbranschernas, och det svenska samhällets, fortsatta hållbara utveckling - sett ur socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv.

25.9 Grundläggande och särskild behörighet på yrkesprogram

DYN ser mycket positivt på utredningens förslag att alla yrkesprogram ska ge högskolebehörighet i sitt grundupplägg, och samtidigt erbjuda möjlighet för den enskilde eleven att aktivt välja bort kurser som leder till högskolebehörighet, om man istället vill fokusera mer på yrkeskurser.

DYN stöder även utredningens förslag att elever vid yrkesprogram ska ha rätt till utökat program för att läsa antingen kurser som leder till särskild behörighet för högskolestudier, eller yrkeskurser.

Djurbranschen har stort behov av yrkesverksamma med utbildning från såväl gymnasial, eftergymnasial som högskolenivå, vilka alla besitter praktisk/ reell kompetens. Vid Gy2011 försvårades möjligheten att läsa naturvetenskapliga kurser inom NB, vilket DYN ser som mycket olyckligt. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, utbildar inom för djurbranschen viktiga yrkesområden. DYN ser naturbruksprogrammet som viktig rekryteringsbas för SLUs såväl kortare som längre yrkesutbildningar, där före detta NB-elever har med sig värdefull teoretisk och praktisk kompetens inom området från sin gymnasieutbildning. Detta har dessutom hela studentgruppen glädje av i olika undervisningssituationer, t.ex. inom agronom- och veterinärutbildningarna.

25.11.1 Återkommande redovisningar om en samlad översyn av förnyelsebehov

DYN stöder förslaget att Skolverket får ett tydligt uppdrag att till regeringen regelbundet redovisa behov av förnyelse av gymnasieutbildningarna. Härvid krävs dock en oberoende genomlysning, gärna i samverkan med Näringsdepartement och Tillväxtverk. Exempel kan vara djurbranschen där arbete med hund och andra sällskapsdjur under 2000-talet har inneburit en kraftig tillväxt, med 30 procent under de senaste fem åren, se ingressen i DYNs yttrande. En motsvarande utveckling sker inom naturturismbranschen inklusive viltbruk och sportfiske, vilka också vittnar om behovet av en oberoende omvärldsanalys för att Skolverket ska se möjligheten till arbetstillfällen, och stärkt kompetensbehov inom framväxande arbetsområden.

DYN ser som viktigt att utbildningsmyndigheter lyssnar till växande branscher, och att berörda branschens synpunkter beaktas av Skolverk och nationella programråd i de slutliga förslagen. Detta har tyvärr inte varit fallet fullt ut vad gäller naturturism under 2016.

Förändringar av Naturbruksprogrammet

Utredningen lämnar tyvärr inga förslag till specifika förändringar vad gäller NB, utan hänvisar till Skolverkets regeringsuppdrag i regleringsbrevet 2015 och 2016. Skolverket skulle till Utbildningsdepartementet föreslå hur många gymnasiepoäng som de nya inriktningarna inom Naturbruksprogrammet ska omfatta samt examensmål för programmet. Skolverket har även utrett förutsättningarna för en eventuell inriktning om naturturism. DYN hänvisar här till sitt remissyttrande rörande Skolverket Dnr 2015:1247, se bilaga eller www.naturbruk.se/remisser.

DYN vill framhålla att det inte går att fatta beslut om storleken på inriktningspaket innan man har analyserat helheten av yrkesutgångar inklusive deras kursinnehåll. Det vi kan se hittills är att ett gemensamt inriktningspaket större än 500 poäng för så skilda yrkesutgångar som djurvårdare på utökad nivå inom djursjukvården, arbete med hund, arbete med forskningsdjur, inom zoofackhandel eller med djurparksdjur, leder till oönskade låsningar och ineffektivt nyttjade av utbildningstiden. Eleverna kommer då att ha svårt att nå samma grad av anställningsbarhet som idag. Vi befarar att motsvarande även kan gälla för övriga inriktningar inom NB. DYN önskar medverka i det fortsatta arbetet med att utveckla NB.

Många remissyttrandena har lämnats på Skolverkets redovisningar, bl.a. från naturturismbranschen, vars synpunkter fortfarande inte har beaktats i någon högre grad av Skolverket. Vi föreslår även att ett förutsättningslöst omtag tas vad gäller naturturism.

25.19 Ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola kan stärka elevers utveckling och underlätta lärares arbete och bör därför beredas vidare

DYN tillstyrker utredningens förslag att dagens kursrelaterade system överges till förmån för en ämnesrelaterad gymnasieskola med ämnesbetyg.

DYN tillstyrker förslaget att tillsätta en utredning angående frågan om ämnesbetyg.

Om meritpoäng

Utredningen noterar flera problem kopplade till systemet med meritpoäng. Det tycks bl.a. leda till att elever väljer bort program eller ämnen som inte ger samma möjligheter till meritpoäng. DYN anser att meritpoängen bör avskaffas, eftersom det skapar märkliga följd effekter samt diskriminerar elever som valt yrkesutbildningar på gymnasiet istället för högskoleförberedande program. Detta gäller t.ex. elever från NB till veterinärutbildningen, där betyg i Spanska kan ge förtur före 300 gymnasiepoäng i Djurvård. DYN hoppas att den pågående Tillträdesutredningen föreslår att meritpoängen avskaffas. Gymnasieutredningen bidrar till att stärka åsikten att meritpoängssystemet bör avskaffas.

För Djurbranschens Yrkesnämnd

Ulf Uddman, ordförande
VD Svenska Kennelklubben
tel. 08 795 3010, ulf.uddman@skk.se

*Bilaga: Djurbranschens yrkesnämnds yttrande över Skolverkets förslag om ändrade examensmål och inriktningar inom naturbruksprogrammet (Dnr 2015:1247), daterad 2016-03-30.
Alternativ: se www.naturbruk.se/remisser.*